

REVISTA FOTOGRAFICA
DE CATALUNYA

**A
R
Y
D
E
L
A
F
E
T
E**

**II SALO
INTERNACIONAL
D'ART FOTOGRAFIC
BARCELONA**

OCTUBRE
1933

ANY. 1 - N.º 5

PREU pts. 1'50

FilmoTeca
de Catalunya

REVISTA FOTOGRAFICA DE CATALUNYA

REDACCIÓ - PROVENÇA, 287 - TELÉFON 71177

ANY. 1
NÚM. 5

OCTUBRE - 1933

PREU DE SUBSCRIPCIÓ:
Un any ptes. 12'60
Sis mesos ptes. 7'30
Núm. solt ptes. 1'50
Núm. atrassat 2'50

DOS ASPECTES BASICS DE LA FOTOGRAFIA

per Modest Sabater

En els nostres dies fer l'elogi de la Fotografia no és tasca dura. Més aviat pura alegria de resseguir totes les «performances» d'aquest Art, delectança d'enumeració de les seves realitzacions, goig de ressenyar la producció.

I en els múltiples aspectes que són propis de la fotografia, el motiu d'elogi, de cant, surt espontani, fàcil en la matèria mateixa.

Per això, si no creiéssim que altres ja ens han avançat en la intenció, fariem l'elogi no a base de frases difràmbiques, sinó amb la simple explicació del que realitza la Fotografia.

Ara bé, la fotografia cal considerar-la des de dos punts de vista: un aspecte de bellesa i un aspecte utilitari.

De bellesa jo en trobo en els dos aspectes, però en un d'ells hi és com a obra de l'acció fotogràfica, i en l'altre com a qualitat de la cosa fotografada. Per exemple, una ràdiografia pot ésser cosa bella, però serà perquè us descobreix coses belles en sí. L'acció estrictament fotogràfica és, doncs, ací indiferent. Aquest caire i d'altres que podríem enumerar dintre del concepte utilitari de la fotografia, són els que deixen a la «màquina» la responsabilitat absoluta. L'home que actua no sent la necessitat de donar-hi bellesa «seva». Ell mateix ja la concebeix, i la vol com una cosa purament exterior a la sensibilitat o gust artístic. Un metge no vol que un torax l'hi surti radiografiat tal com ell pugui imaginar-se els toraxs en un ideal de plenitud humana, sinó exactament com el tingui aquell a qui sotmet davant la màquina.

Es, doncs, aquest aspecte de la fotografia, per a mi el menys important. I ho és perquè vull mirar-me la fotografia no com un producte mecànic, sinó com un complement dels dos factors màquina i sensibilitat intel·ligent de l'home.

La màquina, per dir-ho així, ha de fornir la matèria sobre la qual el fotògraf artista crearà la veritable fotografia.

Expliquem-nos: Hi ha esculptors que desbrossen el bloc de pedra o marbre per mitjà d'una màquina, o per mitjà d'obriers que hi fan una labor purament de màquina, vull dir «indiferent». Sobre aquesta matèria, l'esculptor artista, crea la seva obra.

La cambra obscura desbrossa la imatge real i forneix aquell primer element sobre el qual el fotògraf ha de crear la seva obra.

Art no pot ésser mai mera reproducció de la Natura. Ni pels escultors ni per als pintors no ho ha estat mai. Sobre la natura han estat creats per l'artista els tipus ideals. La natura ha estat pels grans artistes la font d'inspiració, de creació, però no mai l'objecte de còpia.

Pel fotògraf ha de regir la mateixa llei artística. L'objectiu fotogràfic plasmarà la realitat d'un objecte segons les lleis físiques, però la realitat anímica cal que la infongui la sensibilitat de l'artista amb el treball sobre aquell material obtingut.

I d'aquesta manera arribem a parlar concretament de la fotografia artística, d'aquella fotografia enriquida per totes les fineses d'un laboratori. Aquella fotografia en la qual el dibuixant o el retocador, com vulgueu dir-li, hi posi alguna cosa del seu talent i de la seva sensibilitat. Jo crec que no vol significar això un límit a la Fotografia sinó ben al contrari, obrir-li tots els camins d'una superació.

Les obres d'art veritables són totes belles, però no perquè hi hagi bellesa en un objecte hem d'afirmar que sigui una obra d'art. Admirarem la bellesa d'un arbre corpulent, amb les seves branques espeses i fullatge tupit, però no direm que l'arbre sigui una obra d'art. Doncs bé, si la imatge d'aquesta bellesa sensible és transportada per lleis físiques incontrovertibles sobre el paper bromúric, no podem dir, malgrat hi subsisteixi aquella bellesa, que posseïm una obra d'art.

Cal, doncs, no perdre mai de vista aquests dos plans de la fotografia. L'utilitari, no pas prenent aquest mot en la seva significació econòmica, sinó en el de simple producció material, i l'artístic o sigui el contemplatiu, el de col·laboració de màquina i home artista.

Així hom s'evita moltes confusions.

Per altra banda, un cop destinats aquests caires, podem ja parlar de la fotografia sense necessitat d'alludir constantment a categories d'art.

Ens podem proclamar admiradors de la bellesa fotogràfica sense prejutjar preferències.

Els dos aspectes que trobem en la fotografia tenen finalitats distintes, i cada un en ell mateix i pel que vol ésser és cosa bella i admirable. I no cal que la importància d'una documental en la qual sols interessa l'exacta representació objectiva de la cosa fotografiada, sigui ponderada. A l'abast de tothom està poder veure les meravelles de la Fotografia documental dels nostres dies.

En l'aspecte de la fotografia artística s'ha fet, com saben tots els aficionats, coses ben apreciàbles. Però per ésser, quin dubte hi ha, el camí difícil, puix ha d'exigir no solament una preparació tècnica sinó una dotació d'artista, el veiem poc cultivat.

Quan Daguerre descobria la cambra obscura amb tots els seus elements òptics no degué imaginar-se pas que hom arribés a perfeccionar la seva troballa fins al punt en què ha arribat en els nostres dies. I amb tot, en aquella troballa hi ha un element bàsic que no és pas fàcil que la intel·ligència dels homes revolucionaris modifiqui. Les causes físiques de la fotografia seran, empíricament ho podem afirmar, sempre les mateixes: un objecte que reflexa la seva imatge lluminosa en un fons obscur.

Subsistirà aquest principi, però una altra força, i no pas física, coneixien abans els homes: l'art.

I això ha d'ésser la causa modificadora de la fotografia. L'art d'una mà d'home que superi la «indiferència» de l'objectiu.

AL MARGE DEL II SALÓ INTERNACIONAL FOTOGRAFIC

Sortosament els treballs portats a terme per l'Agrupació Fotogràfica de Catalunya en pro de la realització d'aquest certamen han tingut l'èxit esperat i la seva celebració és ja un fet del qual ens hem de felicitar tots els amants de l'Art fotogràfic.

Encara que hem vist mantes vegades a casa nostra exhibicions estrangeres d'importància que ens han donat una breu idea de l'estat en què es troba la fotografia d'art a l'estranger, res és més indicat per a fer-se cabal del progrés continu que el que caracteritza, que aquestes exposicions on es troben representades la majoria de nacions amb llurs escoles peculiars, i de la utilitat que comporta el poder seguir aquesta diversitat de tendències, els diferents procediments emprats per a donar qualitat a l'obra fotogràfica, els distints punts en què la visió del subjecte és copçada, gairebé no cal parlar-ne.

Recordeu aquell primer Saló que tingué lloc en el Palau de les Arts Decoratives de l'Exposició de Montjuïc i repaseu *in mente* l'estat de la Fotografia Artística a casa nostra abans d'aquella època, i compareu-la amb l'actuació posterior dels nostres artistes. Veureu com va influir aquella bonica exhibició amb el seu estol de firmes-mestres en treballs d'aquells i com vàrem saber assimilar la majoria d'ells, els ensenyaments i els nous estils que aquelles palesaven. I això que l'ambient d'aleshores no ens era tan adient, voltada com estava l'exhibició, de «stands» comercials i dels anuncis propis del gran certamen comercial que hom hi celebrava.

L'exhibició d'ara té lloc en un local més reduït, naturalment, però per tant més íntim, i serà encara més fàcil per a tots saturar-se d'aquests nous estils i noves tendències que assimilant-les després al temperament propi de cada autor, ens valdria, a no dubtar, una producció més acurada encara i ensems més segura, car tothom hauria pogut aquilatar per comparació amb les obres exposades, la possible vàlua de la seva pròpia producció. ¡Quants dubtes, quants passos insegurs no ens val aquest desconeixement de la Fotografia Artística internacional!

A més, el gros del públic no iniciat en el camp artístic de la Fotografia, es sentirà atret, sens dubte, pel segell d'internacionalisme que ofereix el Saló. I celebrant-se en un lloc cèntric, entre aquest públic que hi entrarà, al conjur de la dita universalitat, ¿qui no ens diu que no n'hi hagi molts que sentin conquerits per sempre pel nostre Art de la llum? Els uns decidits a col·laborar directament amb l'aportació de llurs treballs, una volta iniciats, formant així el futur estol d'artistes; els altres col·laborant també en les entitats que a casa nostra dediquen llurs activitats al conreu de la Fotografia.

Ensenyament i proselitisme són la conseqüència immediata d'una manipulació d'aquesta mena; però, en són les úniques?

També contribueix un saló com el que ens ocupa a donar prestigi a la nostra terra, a fer que el nom de Catalunya sigui conegut a tot arreu, a que la capacitat organitzadora de la nostra pàtria s'extengui també en aquesta branca de la cultura humana i a la qual tothom s'acostumi a considerar-nos com un cos nacional més que compta en aquesta mena d'actuacions i al qual els autors no dubten a confiar llurs treballs, amb la seguretat que seran tractats com ells es mereixen. S'estableix ací un corrent de simpatia vers la nostra terra i de la suma de totes les que desperta l'actuació del nostre poble, serà aquest certamen un sumant més digne de tenir-se en compte.

Hem de treure d'aquest Saló tot el profit tècnic possible. Cal que tots els nostres fotògrafs militants s'aprestin a estudiar les obres que tindrem ocasió d'admirar, analitzant-les, examinant llurs qualitat, procediments, etc., i adaptant tot el que s'avingui amb el propi temperament per a voltar les produccions que aquest dicti, de tota l'elegància i bon gust, que el progés continu de la producció fotogràfica internacional facilita.

Feu també tots els possibles perquè aquesta exhibició sigui visitada pels vostres amics. Ajudeu a crear ambient entre el gran públic, car els iniciats ja no hi mancaran. Penseu que fent-ho així facilitareu l'èxit d'aquesta manifestació, que serà també un èxit per Catalunya.

UN INNOBLE PROCEDIR

per N. Ricart Baguer

Fa dies que, anant de pas pel poble d'Espluga de Francolí, hem trobava en un bell indret el qual era emmarcat per uns batadors que treballaven sota el sol roent d'estiu i damunt d'una era esbatanada al vent on voltaven lleugerament tres mules tapades d'ulls, les quals, amb el petar de les xurriaques i el cridar de l'eugasser, dressaven les orelles bo i trinxant amb els seus peus lluents i un xic encetats la palla ardent i brillant; quan uns subjectes (no pertanyents a cap dels nostres cercles patrocinadors ni adherits) col·locaren al seu gust i manera aquella noble gent per impressionar unes plaques fotogràfiques. Però com sigui que la seva intenció no era pas aquella sinó, ben al contrari, *fer gatzara i blasmar* en contra d'un minyó que per dissort seva tenia la pena d'ésser un xic esguerrat, això féu que les coses arribessin a tal punt que aquella gent és sentís ferida en el seu amor propi, pel qual, si hagués durat gaire el mofeig, a ben segur que haurien romput les forques amb què giraven la palla per la seva esquena en el cas que no s'haguessin escapolit del seu davant.

Mentre es desenvolupava aquest denigrant espectacle, del qual jo n'era un senzill espectador des d'un bell començament amb la cara enrogida de vergonya i fàstic, vingué l'instant en què vaig poder entaular amical conversa amb aquella gent camperola i, com és natural, l'única finalitat meva fou la d'arranjar el mal efecte que els podria fer el dia de demà veure un individu amb una màquina fotogràfica penjada a l'espatlla.

Explicat llur fet cadascú que hi faci el comentari que millor cregui; però jo he de fer present, no precisament per aquest sinó per alguns d'altres que ja he pogut observar en el camí, que degut al sistema emprat per uns *estranyis, tard o d'hora n'arribaríem a patir-ne les conseqüències els que no hi tenim art ni part*, i, per tant, si entre tots no fem per manera de posar-hi fre, no tindrem dret a queixar-nos si en alguna ocasió trobem mantes dificultats per impressionar bells assumptes, els quals no sols dignifiquen el nostre art, sinó que també glorifiquen i estimulen els nostres artistes que gràcies a l'ajut de la gent del pla, de la muntanya i de la mar van formant la seva personalitat.

Per tant, doncs, davant d'aquest fet i del sens fi d'inconvenients que suposaria per l'avenir (el procedir innoble d'uns barroers mal educats), ART DE LA LLUM formula la seva més enèrgica protesta i alhora prega a tots els elements que estiguin identificats amb el nostre sentir, que tan bon punt es proposin fer servir de model un pescador, un pastor o una formosa pagesa, facin tot el que calgui per esborrar *la taca que uns desmanegats i poc escrupolosos ens han posat al damunt*.

Amb el respecte i comportament deguts serem atesos en tot quan ens plagui demanar a plena muntanya i vora la mar; i així, a través de les típiques i característiques costums de la nostra xamosa terra, podrem una vegada més enaltir la nostra sana i noble afició.

LA NUÉE S'EN VA!
BROMOLI

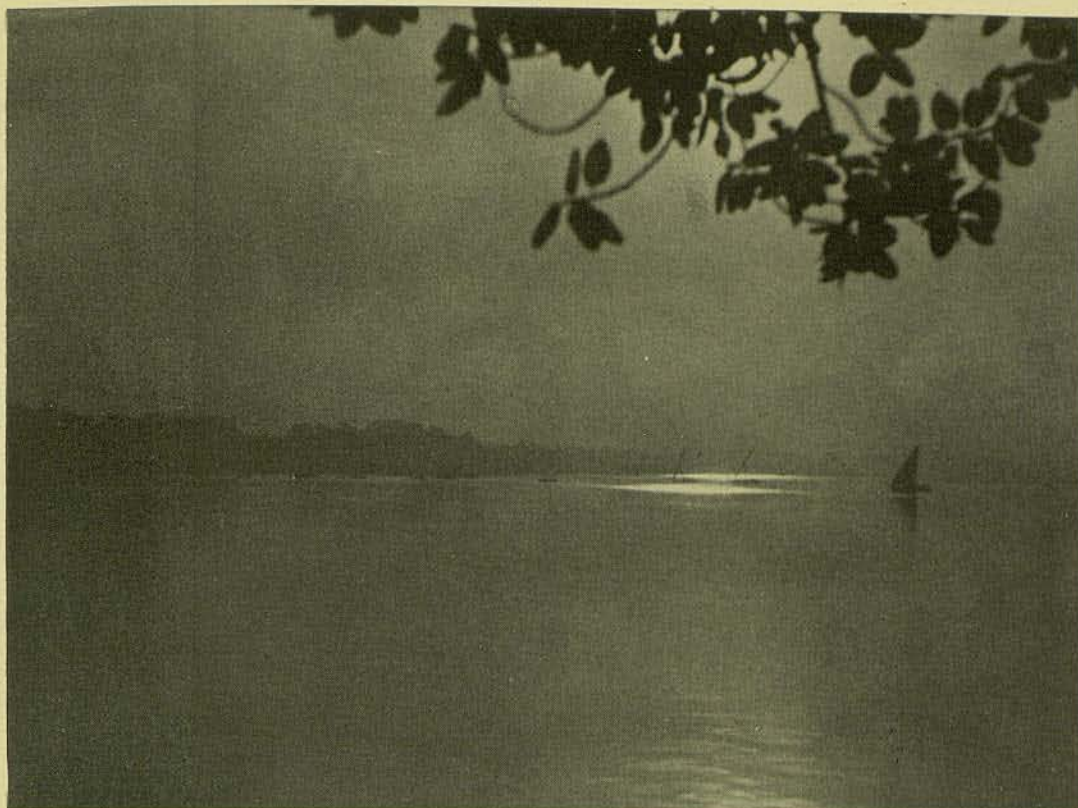
LEONARD MISONNE
BÉLGICA

M. BENKW
SUÈCIA

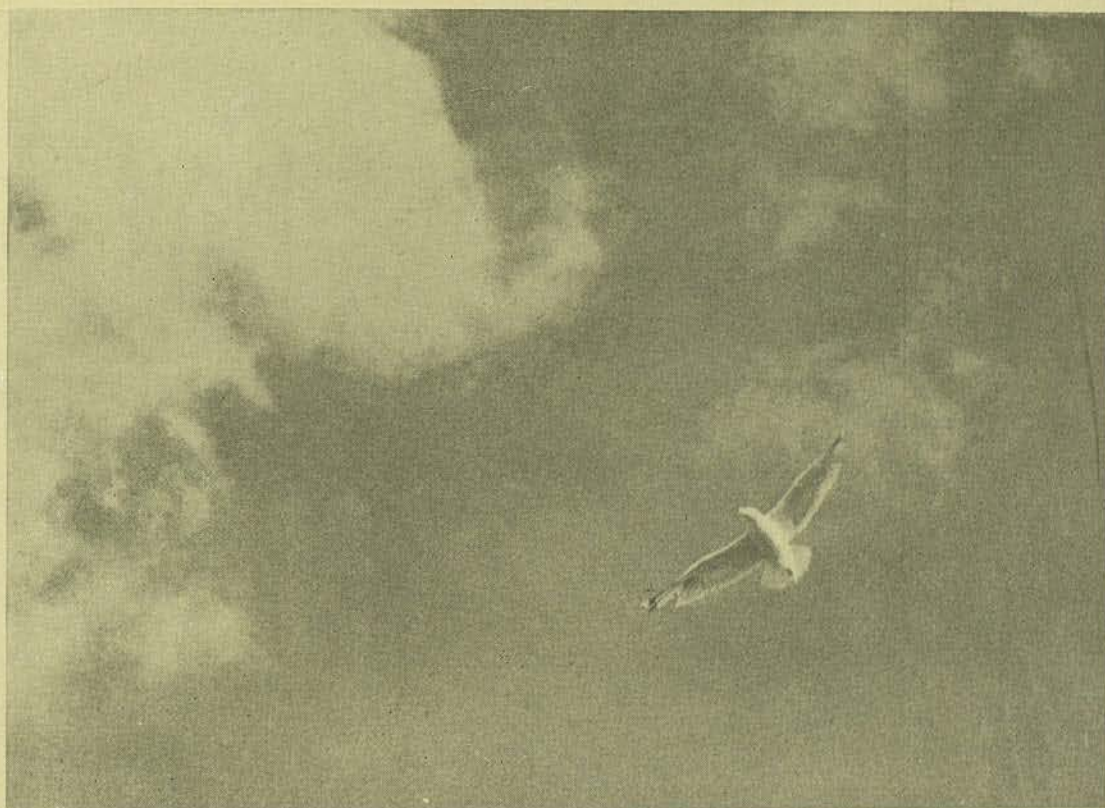
SORROW
CLORO BROMUR

SILVER MORNING
BROMUR

W. J. NALAWALLA
INDIA

PLACA 35 SOARING
BROMUR

M. W. SAMPSON
ESTATS UNIS

CHEV. PROF. DR. MAX THOREK
ESTATS UNIS

APACHE
CLORO BROMUR

PLACA 36

JOSEF WENSCHUK
TXE OESLOVAQUIA

SÜSSER SCHLUMMER
BROMUR

ENMANUEL SOUGEZ
FRANÇA

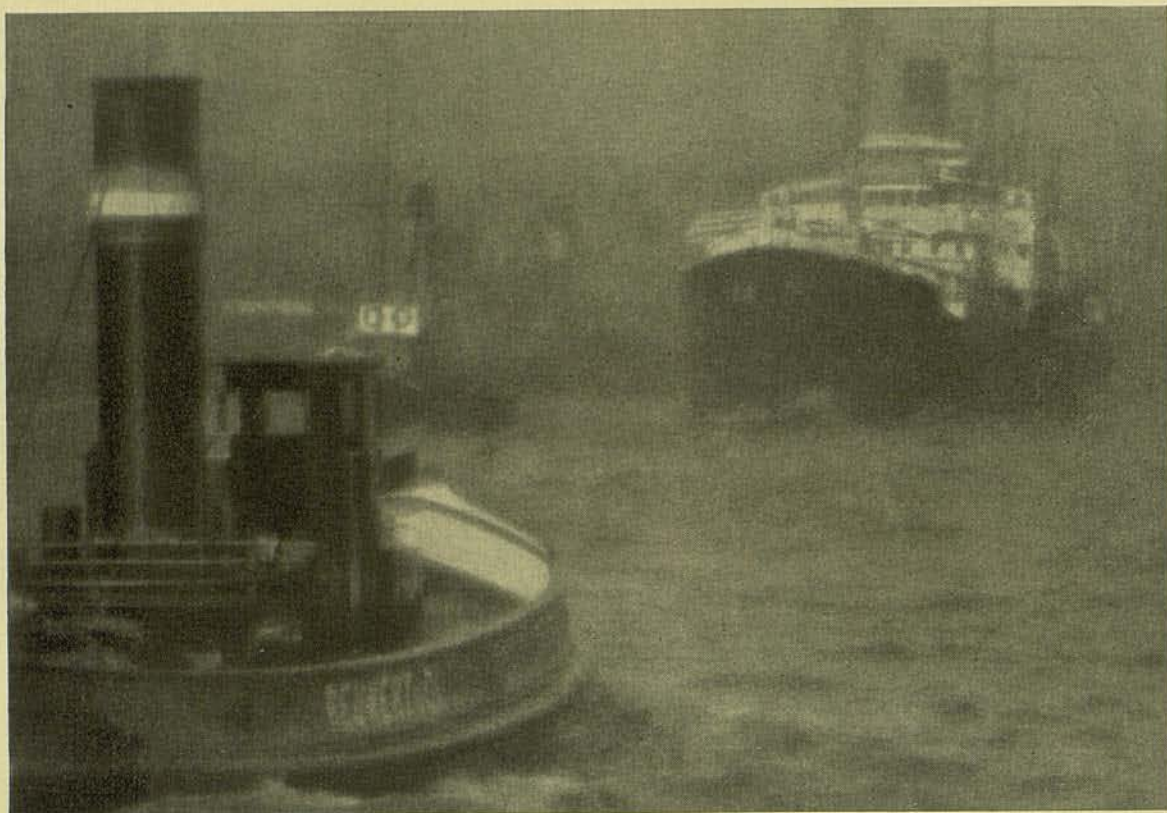
NUAGES SUR MONTMANTRE
BROMUR

PLACA 37

EMILIE ANGEL
ALEMANYA

ACKT STUDIE
BROMUR

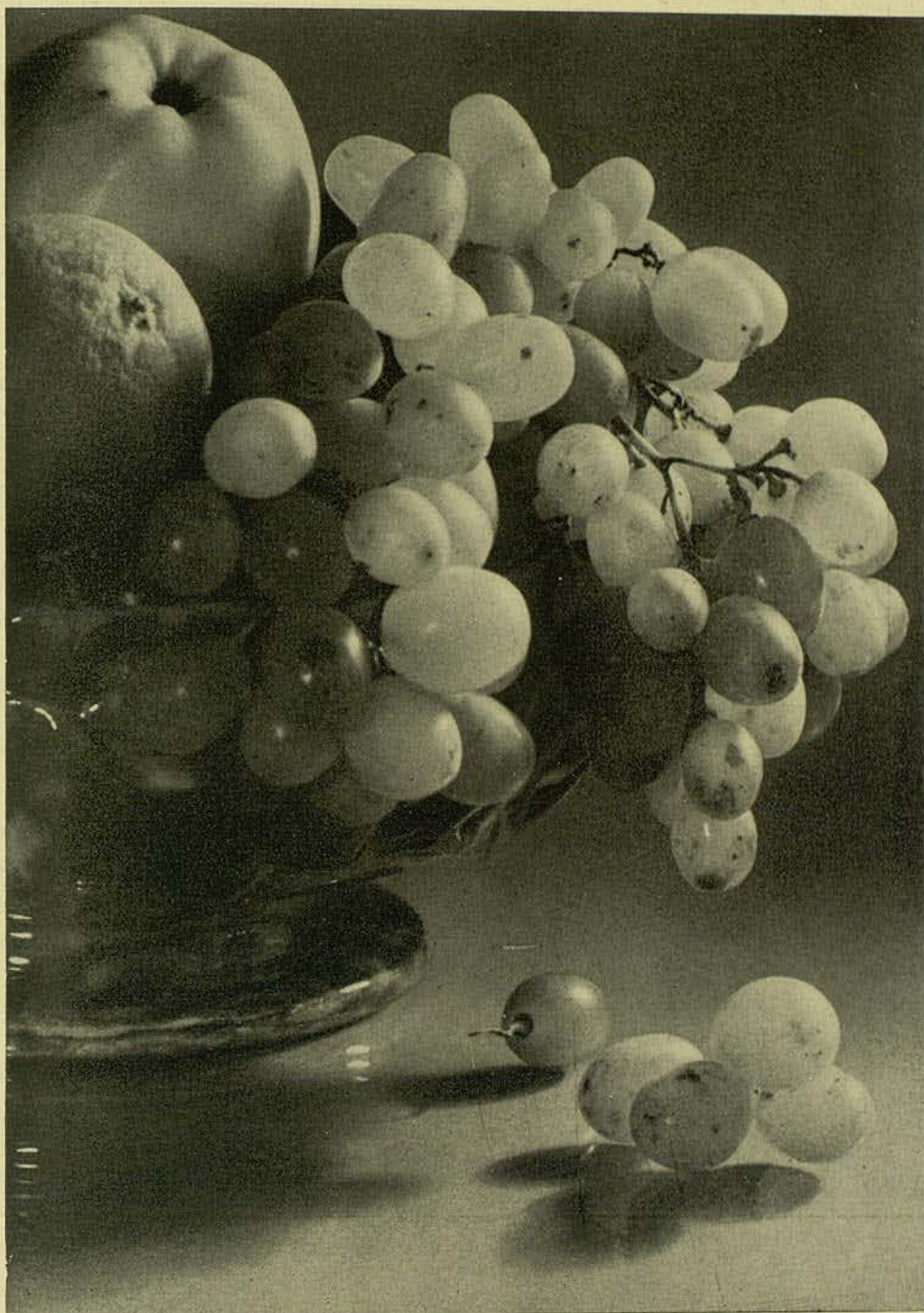
ON THE ELBE
CARBÓ

EDWARD MC. MURTRI
ESTATS UNITS

PLACA 38
WINTER
CLORO DROMUR

C. M. SOLHNTON
CANADÀ

MICK NEUMULLER
AUSTRIA

FRÜCHTE
CLORO BROMUR

LANTERN
BROMUR

F. Y. SATO
ESTATS UNITS

LA DESSENSIBILITZACIÓ I LES PLAQUES PANCRO- MÀTIQUES

per Carles M.ª de Quintana

La fotografia, malgrat els seus cent anys de vida, deu, avui encara, molts dels seus constants avenços a l'empirisme, i a ell també ha de recórrer el qui vulgui conèixer a fons les diferents novetats que va oferint als seus conreadors, mancat que es troba d'obres o treballs on anar a satisfer el seu afany de profunditzar, o a esvanir els dubtes que puguin presentar-se-li. Degut a això, tothom qui es troba «atacat» d'aquest daler o d'aquestes incerteses, i vol que fer-se del seu neguit, si no té la sort de trobar algú que pugui complaure'l fent-li mercè dels fruits que hagi pogut recollir dels experiments, que ell haurà efectuat abans sobre el mateix tema, no tindrà més remei que tancar-se en el seu laboratori i esmerçar bona quantitat de temps, de feina i de material.

Quan aparegueren al mercat les plaques pancromàtiques, sentí la pruija d'estudiar-les bé per tal de poder comprovar llurs avantatges i fer-me càrrec de llurs possibilitats i, també, de llurs inconvenients. Entre altres constatacions, vaig poder observar que la llum roja destruïa poc o molt la imatge latent de llur emulsió a desgrat d'haver estat prèviament dessensibilitzada amb qualsevol dels productes que a aquest fi es troben en el comerç; aquesta destrucció és menys o més marcada segons la placa, el dessensibilitzador i, naturalment, la intensitat de la llum emprats; i no s'atura fins que els detalls apareixen en el clixé.

No cal que m'entregui a detallar ací totes les proves i observacions que vaig fer fins donar com a cert aquest fet; sols diré que les meves indagacions foren llargues i que unes quantes dotzenes de plaques foren inutilitzades amb aquests experiments, i que, un cop en vaig estar completament convençut, em vaig dedicar a trobar-ne les causes, i confesso que no em fou possible d'aconseguir-ho plenament i, menys, d'una faisó completament satisfactòria; l'únic que vaig escatir, regirant revistes, fou que el professor Lüppo Cramer havia demostrat que la imatge latent era destruïda en la seva major part, exposant-la solament per espai d'un minut a la llum roja; a què era degut aquest fenomen i si ocorria en tota mena de plaques dessensibilitzades o només pancromàtiques, la notícia no ho deia.

No podent esbrinar del tot les causes, vaig creure més pràctic dedicar el temps a cercar de remeiar-ne els efectes. Després d'una llarga sèrie d'assaigs, vaig concloure que les plaques pancromàtiques dessensibilitzades, s'han de resguardar de tota mena de llum durant els primers minuts de revelat, o sigui, que els és altament beneficiós no exposar-les a la llum del fanal fins que tots els detalls han sorgit damunt de l'emulsió sensible; en aquest punt, poden continuar-se revelant àdhuc amb llum bastant més clara que la roja. També vaig treure l'experiència que la millor manera de revelar les plaques així tractades, era començar revelant-les en cubetes verticals i amb bany lent normal, d'on es van traient — a mida que llur estat, d'acord amb el que acabo d'exposar ho permeti — i acabar de desenvolupar-les en cubetes ordinàries i amb revelador suau o dur, com millor els convingui; si requereixen el bany normal, es reintrodueixen a la primitiva cubeta, mentre es van enllestint d'altres plaques, o bé, si així es prefereix, es fineixen de revelar en una tercera cubeta horitzontal amb bany normal ràpid.

CURSET ELEMENTAL DE FOTOGRAFIA

per Rafael M.ª Martínez

Una vegada impressionats els clixés es procurarà treure'ls tan aviat com sigui possible dels xassissos i, si hom no pot procedir seguidament al revelatge, es poden guardar en el mateix embalatge d'origen, tenint cura de col·locar entre cada emulsió els petits retalls de paper especial que ja porten gairebé tots els negatius en llurs embalatges de procedència.

Quan poguem procedir al desenvolupament, prepararem, amb l'ajut de les fórmules anteriorment descrites, els següents banys :

Per a plaques angleses de qualsevol graduació i per a totes les altres que passin de 18° Sch. :

Bany per a revelar-les :

Aigua corrent, fins a 120 c. c.

Bany M., 12 c. c.

Bany H., 18 c. c.

Bany C., 16 c. c.

Solució de bromur de potassa al 10 per 100, 6 gotes.

Per a les plaques extraordinàriament ràpides, poseu 10 gotes de solució de bromur en lloc de 6.

Per a totes les marques (excepte les angleses) de graduació inferior a 18° Sch i en general per a tot negatiu que doni la imatge vigorosa :

Bany per a revelar-los :

Aigua corrent fins a 120 c. c.

Bany M., 12 c. c.

Bany H., 6 c. c.

Bany C., 6 c. c.

Solució de bromur de potassa, 12 gotes.

Ha de procedir-se en la forma següent :

Es treu el negatiu — el laboratori ja sota la llum vermella — del xasis i picant-ho un xic de cantó sobre la taula de treball, es posa directament en el bany de revelador corresponent, procurant que el líquid cobreixi tot seguit el negatiu. L'emulsió naturalment ha de mirar cap a dalt. Aleshores començarà a aparèixer la imatge, podent presentar-se tres casos, a saber :

La imatge apareix ràpidament i tot just ho han fet les llums (parts fosques del negatiu) ja vénen els detalls en les parts clares. En aquest cas el clixé ha rebut una exposició exagerada. Deixarem que el negatiu s'acabi de cobrir del tot i com que ja no veurem gairebé res ni per transparència ni per reflexió, el treurem quan hagi passat un temps prudencial que serà aproximadament de tres a quatre minuts a l'hivern i de dos a tres a l'estiu. Quan aquest cas arribi i sigui l'únic clixé que tinguem de revelar, es pot afegir una trentena de gotes de la solució de bromur de potassa al 10 per 100 per evitar l'excés de vel.

La imatge apareix als trenta segons aproximadament i de primer surten les llums seguint poc després les ombres i el negatiu va guanyant densitat, sense que s'agrisi. Es tracta en aquest cas d'un negatiu que ha rebut una exposició apropiada. Per a saber quan hom ha de treure'l del bany revelador, s'observa per transparència i quan les parts clares comencin a grisar-se, fent-se confoses, és quan hom ha de donar per acabat el bany, si és que el negatiu ha de servir per a engrandiments o per a estereoscòpia. Si es vol fer un contacte i resulta massa suau, sempre hi ha el remei de tirar la prova sobre paper contrast.

La imatge triga un xic en aparèixer, fent-ho finalment les llums i no arribant a formar-se els detalls de les ombres. En aquest cas procureu revelar fins que faci la seva aparició el vel químic (agrisament de les ombres o parts clares) i si no teniu cap negatiu més a revelar afegiu, tan aviat com remarqueu el defecte, que dit sigui de pas és degut a una exposició curta, dos o tres parts d'aigua corrent.

Una vegada revelat el negatiu, esbandiu-lo amb aigua, si pot ésser corrent i si no amb dues aigües diferents, i poseu-lo al fixador que composareu així :

Aigua, fins a 1.000 c. c.
Hiposulfit de sosa, 300 grams.
Metabisulfit de potasa, 25 grams.

En aquest bany ha de restar el doble de temps del que necessita per desaparèixer el to lletós de la part del vidre del clixé. No obstant, com que el quedar més temps en aquest bany no perjudica, podeu deixar-ho quinze minuts, que serà sempre suficient perquè l'operació es faci amb tota perfecció.

Després renteu amb aigua corrent durant mitja hora llarga i poseu el negatiu a assecar. Si l'aigua us deixa calç sobre l'emulsió, la podeu treure banyant el negatiu amb una solució d'àcid acètic al 2 per 100 durant dos minuts i esbandint ràpidament. Això, naturalment, es fa després de la mitja hora de rentat.

Naturalment que, seguint exactament les indicacions donades, només tindreu clixés perfectes en el cas que l'exposició hagi estat correcta o ben a prop d'ésser-ho. Però si l'exposició ha estat exagerada, tindreu negatius d'una densitat extraordinària i grisos o velats, i si l'exposició ha estat curta, els vostres negatius seran contrastats, és a dir, que la diferència entre les ombres i les llums serà exagerada, fent impossible que el positiu rendeixi ambdues valoracions correctament. Per a evitar això hom ha donat una sèrie de fórmules de reveladors i modificacions en les d'un mateix reductor, que totes pretenen ésser definitives en les qüestions de revelatge. Jo mateix fins fa poc he estat un assidu practicant de les mateixes. No obstant m'he pogut convèncer que la composició del revelador influeix molt poc en el caràcter de la imatge i que el que influeix és el temps que el negatiu resta en dit bany i la temperatura del mateix. Es millor sistema i per això ho he indicat així adoptar una sola fórmula apropiada per a la classe de placa esmerçada i amb ella deixar els negatius en una forma que si no és bona, és almenys susceptible d'arribar-ho a ésser mitjançant les operacions que descriurem en el proper capítol.

Per més claredat, us faré la següent recomanació :

Quant un clixé sigui passat, no el deixeu mai curt de revelatge. Reveleu a fons per tal que el desenvolupament es realitzi també en les capes inferiors de l'emulsió, que és on es formaran els contrastos necessaris en aquesta classe de negatius, que sempre n'estan mancats.

Quant un negatiu sigui curt dintre d'un cert límit, (ja que si la subexposició ha estat exagerada no hi ha res a fer) procureu obtenir el màxim de detall en les ombres, que l'excessiva opacitat de les llums ja la treuran després.

(Seguirà)

Errades importants : En el darrer número varen filtrar-se les següents que volem aclarir per evitar qualche lamentable confusió :

En la línia 15 de la pàgina 37, deia «Sulfat de sosa» i ha de dir *Sulfit de sosa*.

En la línia 29 de la pàgina 36 es va començar una taula dels augments corresponents als diversos coeficients dels ecrans que va restar sense acabar. Heus-la ací :

N.º DE COEFICIENT DEL FILTRE	1	2	3	4
Plaques Hauff-Flavin i Ulcroma, Isocrom Agfa, Cromosa Gevaert, Lumicrom, Perutz orto-antihalo i Persenso, Lumière i totes les pancromàtiques	2	3	4	6
Auto-filter Ilford, Sensima Gevaert, Wellington Iso, Cromo-Isolar Agfa i Hauff orto-antihalo	2,5	4	5	8
Supersensima Gevaert, Wellington Anti-Screen	3	5	9	12

Visiteu i feu visitar
el

II SALO INTERNACIONAL D'ART FOTOGRAFIC BARCELONA

organitzat per l'Agrupació fotogràfica de Catalunya
a les Galeries Subterrànies de
la Plaça de Catalunya
del 7 al 19 d'octubre 1933

Hores de visita: de 11 a 1 matí - de 5 a 8½ tarda

NACIONS REPRESENTADES

Catalunya	Bèlgica
Espanya	Suïssa
França	Holanda
Gràn Bretanya	Alemanya
Txecoeslovàquia	Suècia
Austria	Rumania
Polònia	Hongria
Portugal	Italia
India	Rca. Argentina
Xina	Canadà
Japó	Estats Units

SALONS I EXPOSICIONS

LA FOTOGRAFIA A TORTOSA

A la Delegació de Palestra

El diumenge dia 3 de setembre, amb assistència de les autoritats ensems que d'una nombrosa i selecta concurrència, tingué lloc en un dels espaiosos salons de l'Ateneu de Tortosa, la inauguració de l'Exposició de Fotografies que prenen part en el concurs organitzat per la Delegació de Palestra a Tortosa, amb motiu de la Festa major. Millor èxit no podien esperar els seus organitzadors, ja que s'han vist assistits per una multitud d'aficionats i visitants als quals ha cridat l'atenció d'una manera excepcional les obres exposades pels amateurs de la localitat.

Han resultats premiats els senyors Eudald Pedrola Millan, de l'A. F. C., amb quatre premis i un accésit, Ramon Paniselles i Josep Bernis amb un accésit i una menció honorífica, i Josep Sech amb una altra menció honorífica.

Al Patronat de la Sagrada Família.

També amb motiu de la Festa Fajor ha tingut lloc una Exposició d'Art en la qual figuraven una bona col·lecció de fotografies de l'intelligent aficionat de Barcelona N. Ricart. Dites fotografies cridaren moltíssim l'atenció de tots els visitants, tant pels temes triats com per la bona tècnica de l'autor: també hi figurava una nodrida col·lecció dels debutants E. Pedrola i E. Bernis i Ruperes que per ésser persones de la localitat han estat favorablement jutjades pel públic.

SECCIO FOTOGRAFICA DE L'ORFEO DE SANS

Aquest any, com els anteriors, hem vist que els entusiastes aficionats d'aquesta Entitat, porten un camí ascendent, en el qual la majoria dels expositors donen mostres de la definida i perfecta impressió d'un assumpte fotogràfic.

Ens és plaent remarcar que és molt notable l'avenç que d'un any ençà han fet dits aficionats, puix que ens han presentat en llur exhibició un seguit de novetats que donen idea del temperament i capacitat artística que alguns d'ells posseïxen: per exemple: *Per la vida es perd la vida*, és una obra d'un realisme i sensibilitat formidables; *Pescador de riu* és una composició molt ben vista tant pels reflexes com per l'enquadrat; *Totes soles* i *A ple sol* són dues obres esplèndides tant de llum com de conjunt. Segueixen en mèrit *L'ermità*, *Sóller*, *El cigne*, *Pels cims*, *A l'ombra*, *Camí del firal*, *Hibern*, *Bodegó*, *El padri*, *Atzavares*, *Can Martinet*, *Estona*, *Pla Traver*, *Pont de Balaguer*, i altres.

De totes maneres hem de fer constar que ens dol a l'ànima que la majoria d'obres no depassin de 13 per 18, car si alguna d'elles hagués estat més engrandida, hom hauria pogut fruir amb més facilitat del seu regust i sentit artístic, a la qual cosa no dubtem que un altre any posaran remei, i així podrem admirar amb més plaer aquells detalls, fragments o conjunts rublerts d'un sentimentalisme pur, els quals assenyalen el temperament de cadascun dels seus autors.

Conreadors de la Fotografia de l'Orfeo de Sans! Endavant!

L. BUSKA

A PROPOSIT D'UN COMENTARI

per CRISEJUS

Hem llegit en el Butlletí de l'Agrupació Fotogràfica d'Igualada un comentari sobre una crítica que vàrem tenir ocasió de fer darrerament sobre l'exposició que celebrà dita entitat. En ell hi ha conceptes força aflagadors per a nosaltres que agraïm sincerament i que encara que els creiem fills de la generositat dels joves membres del C. D. de la simpàtica Agrupació Igualadina, i no deguts al nostre propi valer, no han deixat de causar-nos una gran alegria, car ens indiquen que hem encertat el camí escollit i que pensem seguir en les nostres petites cròniques, animant-nos així a proseguir la nostra tasca; alegria que es veu augmentada encara més, en constatar el gran esperit que presideix l'actua-

ció dels artistes igualadins, on es palesa una modèstia absoluta i un cor generós d'artista, capaç d'agrair qual-sevolga indicació, sense sentir cap recança.

Us remerciem, amics d'Igualada, pels vostres elogis, però us remerciem més encara per haver posat de manifest l'existència a casa vostra d'un tan alt esperit d'equanimitat.

NOTICIARIS D'ACTIVITATS

AGRUPACIO FOTOGRAFICA SAINT VICTOR Sant Andreu, 176

Programa pel mes d'octubre.

Dia 15. Sortida fotogràfica al Parc Güell, lloc de reunió Passeig Fabra i Puig a les 6'30, retorn a les 12. Dia 29. Excursió fotogràfica a Martorelles. Sortida estació de França a les 5'50, retorn a les 12. Pressupost, 1'50 pessetes. Dia 20 Curset de reforçar clixés, a càrrec del consoci senyor Costa, al local social.

CENTRE EXCURSIONISTA DE CATALUNYA (Secció de Fotografia)

Primer Saló de Fotografies de Pobles de Catalunya

La Secció de Fotografia del Centre Excursionista de Catalunya té l'honor de convidar tots els socis del Centre aficionats a la fotografia, a prendre part a aquest Saló de fotografies documental i artístiques de Pobles de Catalunya, per tal d'enriquir l'Arxiu del Centre.

La Junta Directiva d'aquesta Secció ha tingut a bé crear tres premis consistents en una Medalla de Vermeil, una d'Argent i una de Bronze, les quals s'adjudicaran a cada una de les fotografies premiades per ordre de mèrit.

Cada concursant podrà presentar un nombre il·limitat de proves, directes o ampliades sobre paper bromur, llis o rugós, negres o virades, sense enganxar en cartrolines, i de tamany únic 13 per 18 y 13 per 15. No són vàlids els procediments pigmentaris.

Les proves presentades no han d'haver estat premiades en altres concursos organitzats per aquesta Secció.

El termini d'admissió serà improrrogable, i es tancarà a les 21 h. del dia 20 d'octubre de 1933. El dia 2 de novembre a les 19 hores 30 m. serà oberta l'Exposició, moment en què es farà públic el nom de les persones que han format el jurat qualificador, l'acta del seu fall i els premis concedits. El dia 30 de novembre, a les 19 h. 30 m., serà clausurada l'Exposició i es farà el repartiment de premis.

La Secció Fotogràfica de l'Agrupació Abat Oliva ha organitzat el seu Primer Saló de Fotografia, la inauguració del qual tindrà lloc el proper dia 2 d'octubre a les vuit de la tarda, al seu estatge social, Marquès de Santa Anna, 4, (S. G.).

Per les impressions que en tenim, ens plau adelantar que serà una demostració artística força interessant, tota vegada que abans d'ampliar-se els treballs presentats, han estat examinades totes les proves per un Jurat tècnic molt competent, el qual ha fet una selecció de quant s'havia elegit per exposar.

Els socis de dita Secció que compten amb col·leccions de diapositives, ja en tenen preparades una sèrie per a presentar a dit Saló, a fi que tots els visitants puguin gaudir de belles vistes per mitjà de l'estereoscòpia.

Preguem a totes les Entitats que per omissió involuntària no hagin estat invitades a visitar l'esmentat Saló es donguin per convidades.

JA TENIU EL QUE DEMANAVEU!

Per fi la casa OPTISCHE WERKE G. RODENSTOCK, després d'un seguit d'anys d'experiència i d'assiduitat en el seu treball, ha arribat a confeccionar amb gran èxit i perfecció una cambra nova i de preu reduït, que ve a emplenar un buit i alhora satisfer aquell vell desig de

la major part dels aficionats a la fotografia, amb la seva gran novetat «CLAROVID» per a Rollfilm, amb telèmetre acoblat directament a l'objectiu.

Llur novetat, no dubtem tindrà aviat un sens fi d'admiradors, ja que dita casa ha preferit la mida d'imatge 6 per 9, que és la més corrent entre les cambres rollfilm i per tant resulta també el més acceptat entre tots els entusiastes de la fotografia.

Es sabut que la major part dels errors en fotografiar es deuen a la distinció defectiva de les imatges. La imatge distingida ha estat tothora la exigència principal dels bons aficionats i més encara, quan es tracta de tamanyos petits o mitjans.

Ara bé: fotografiant amb objectius universals (els quals tenen lluminositats més superiors) és precís, degut a l'extremada profunditat d'enfoc, una exactitud formidable. Aquesta cambra, per tant, trenca aquests inconvenients. Per consegüent, l'absoluta netedat de la imatge que tan es desitja en tota fotografia depèn de saber (no a ull) *sinó amb el telèmetre*, si la fotografia que hom tirarà resultarà enfocada amb precisió. Per tant, doncs, la cambra «CLAROVID» ofereix aquesta important innovació, de la qual no cal dubtar-ne gens, puix el telèmetre predit és d'una precisió tal, que permet enfocar d'uns pocs centímetres amb gran facilitat i rapidesa.

Combinat directament amb l'objectiu i acoblat a ell, dit telèmetre acciona per mitjà de la rodeta d'enfoc que du en la plataforma de l'aparell. Assolida la coincidència de la superposició de les imatges, l'objectiu queda automàticament enfocat a la distància a què es troba el model, objecte, etc., i tot seguit hom pot procedir a impressionar l'assumpte; però cal afegir, que sense gran esforç ni treball, poden seguir-se inclús les escenes més animades.

Tot l'enumerat significa *aprofitament de la pel·lícula i estalvi de diners*, ja que no hi ha necessitat de repetir cap fotografia per efecte d'un mal enfoc.

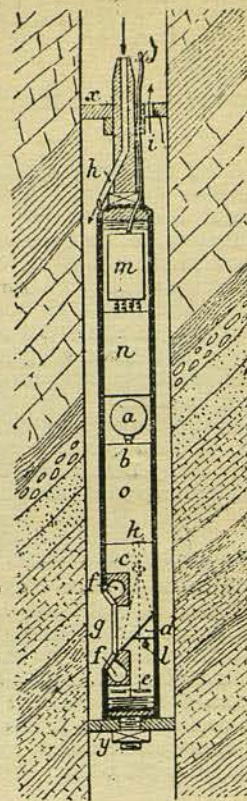
En una paraula: **ES LA CAMBRA IDEAL DELS BONS AFICIONATS!**

Va equipada amb telèmetre; amb un anastigmàtic «Trinar» 1:4,5 ó 1:3,9, de tres lents, o bé amb un assimètric semi-cimentat «Isar» de quatre lents i de les mateixes lluminositats, amb obturador «Pronto S» o «Compur S».

LA FOTOGRAFIA AL SERVEI DE LA CIENCIA GEOLOGICA.

SONDA FOTOGRAFICA PER L'EXPLORACIO DEL SUBSOL

El servei geològic de l'Estat holandès utilitzà pels seus estudis del subsol la sonda fotogràfica Reinhold, que permet impressionar vistes a molts centenars de metres dintre de la terra. Si examineu amb atenció el gravat adjunt, que ens mostra una secció longitudinal de l'esmentat aparell, veureu com hi ha a l'extrem de la barra de sonda i limitat per dos discs flexibles que freguen les parets i delimiten la regió a explorar científicament. Ja sigui per mitjà de l'aigua o be de benzina, es procedeix tot seguit al rentat de les parets. El líquid triat per aquesta feina, entra per *h* i un cop brut surt per *i*. La màquina es dispara elèctricament per mitjà del cable flexible *j*. El mirall *d* col·locat a l'alçada de la finestrella acristallada *g*, dirigeix tal com en una cambra reflexa els raigs lluminosos reflexats per les parets vers l'objectiu *c* i són impressionats per la pel·lícula sensible en el lloc senyalats per la lletra *k*. El motoret *a*, alimentat ja sigui per una pila muntada dins de la mateixa sonda, ja per un transformador exterior, és l'encarregat de bobinar emmagatzemada en *b* la pel·lícula a mesura que es van prenen noves vistes. Superposada a cada nova presa de vistes surt la brúixola e il·luminada per la lampeta *d*. D'aquesta manera és fàcil saber l'orientació que tenia la finestrella *g* a l'impressionar-se les fotos. Revelades aquestes permet saber l'orientació de filons, així com els orificis de les arribades d'aigua.

SONDA FOTOGRAFICA

ART DE LA LLUM

Són pregats tots els senyors que es subscriuren per mig any, es dignin fer-nos avinent si volen continuar essent adscrits a la Revista (puig de no rebre per escrit aital resposta) s'entendrà que desisteixen de continuar essent subscriptors a ART DE LA LLUM.

En cas afirmatiu són pregats que vulguin remetre adjuntes amb la seva resposta l'import de 6'30 ptes. que correspon als sis mesos següents.

***

Es prega també a tots aquells subscriptors particulars, que es dignin remetre amb segells de correu l'import del seu franqueig corresponent (0'60 ptes.)

***

Fidels des del primer dia d'anar millorant i ampliant la nostra Revista a mida que les nostres modestes disponibilitats ens ho permetien (això no ho podem perdre de vista mai) escoltant suggerències que ens han estat fetes per diferents companys, avui, com a via d'assaig, inaugurem aquesta nova rúbrica d'anuncis econòmics, a fi de facilitar l'intercanvi de material entre els nostres subscriptors. Si la nostra provatura té l'èxit que desitgem, la secció subsistirà.

Aquestes ofertes i demandes són de interessat a interessat sense intervenció d'ART DE LA LLUM després de la seva publicació.

Creiem inútil de fer constar que pel sol fet de publicar-se un anunci en aquest indret de la revista, aquesta no es fa solidària ni garanteix la qualitat ni la veracitat del què hi és ofert.

Els preus han estat fixats en:

3 ratlles o fracció: 1'50 pessetes.

Cada ratlla més: 0'25 pessetes.